

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam questionem, quod sicut dicit Philosophus in III. de Anima, text. xxiv. duplex est operatio intellectus. Una quae comprehendit quidditates simplices rerum; & hæc operatio vocatur à Philosophis formatio; vel simplex intelligentia; & huic intellectui responderet vox incompleta significans hunc intellectum; unde sicut in voce incompleta non invenitur veritas, & falsitas, ita nec in hac operatione intellectus; & ideo sicut vox incompleta propter hoc quod non est in ea veritas, & falsitas, non conceditur, nec negatur; ita secundum hanc operationem intellectus non assentit, vel dissentit; & propter hoc in hac operatione non potest inveniri fides, cuius est assentire; sed in alia operatione, qua intellectus componit, & dividit, in qua jam invenitur verum, & falsum, sicut in enuntiatione: & propter hoc intellectus in hac sua operatione assentit, vel dissentit; sicut, & enuntiatione conceditur, aut negatur; & ideo in hac operatione invenitur fides, quæ habet assensum. Cum autem ab assentiendo sententia dicatur, quæ, ut dicit (1) Isaac, est determinata acceptio alterius partis contradictionis; oportet quod qui assentit, intellectum ad alteram partem contradictionis determinet. Quod quidem contingit tripliciter secundum triplicem nostri intellectus considerationem. Potest enim intellectus noster considerari uno modo secundum se; & sic determinatur ex præsentia intelligibilis; sicut materia determinatur ex præsentia formæ; & hoc quidem contingit in his quæ statim lumine intellectus agentis intelligibilia fiunt, sicut sunt prima principia, quorum est intellectus; & similiter determinatur iudicium sensitivæ partis ex hoc quod sensibile subiacet (2) sensibus, quorum principalior, & certior est visus; & ideo prædicta cognitio intellectus vocatur visio. Alio modo potest considerari intellectus noster secundum ordinem ad rationem, quæ ad intellectum terminatur, dum resolvendo conclusiones in principia per se nota, earum certitudinem efficit; & hoc est assensus scientiæ. Tertio modo consideratur intellectus in ordine ad voluntatem; quæ quidem omnes vires animæ ad actus suos movet; & hæc quidem voluntas determinat intellectum ad aliquid quod neque per se ipsum videtur, neque ad ea quæ per se videntur, (3) resolvi posse determinat, ex hoc quod dignum reputat illi esse adhærendum propter aliquam rationem, quæ bonum videtur ei illi rei adherere; quamvis illa ratio ad intellectum terminandum non sufficiat propter imbecillitatem intellectus, qui non videt per se hoc cui assentiendum ratio iudicat, neque ipsum ad principia per se nota resolvere valet; & hoc assentire proprie vocatur credere. Unde & fides captivare dicitur intellectum, in quantum non secundum proprium motum ad aliquid determinatur, sed secundum imperium voluntatis; & sic in credente ratio per se intellectum non terminat, sed mediante voluntate. Quando vero ratio quæ movet ad alteram partem, neque sufficit ad intellectum terminandum, quia non resolvit conclusiones in principia per se nota; neque sufficit ad voluntatem terminandam, ut bonum videatur illi parti adherere; tunc homo opinatur illud cui adheret, & non terminatur intellectus ad unum, quia semper remanet motus ad con-

(1) Al. Isaias. (2) Al. sensui. (3) Forte resolvi potest, ex hoc &c. (4) Nicolai intellectus. (5) Vulgata: non permanebitis. (6) Al. collocatio.

tratum: accipit enim unam partem cum formidine alterius; & ideo opinans non assentit. Quando vero homo non habet rationem ad alteram partem, magis quam ad alteram; vel quia ad neutram habet, quod nescientis est; vel quia ad utramque habet, sed æqualem, quod dubitantis est: tunc nullo modo assentit; cum nullo modo determinetur ejus iudicium, sed æqualiter se habeat ad diversas.

Pater ergo ex prædictis quod cum assensione cogitare separat credentem ab omnibus aliis. Cum enim cogitatio discursum rationis importet, intelligens assensum sine cogitatione habet: quia intellectus principiorum est, quæ quisque statim probat audita, secundum Boetium in Lib. de hebdomadibus, cap. 1. Sciens autem & assensum, & cogitationem habet; sed non cogitationem cum assensu, sed cogitationem ante assensum; quia ratio ad intellectum resolvendo perducit, ut dictum est. Credens autem habet assensum simul, & cogitationem: quia intellectus ad principia per se nota, non perducitur; unde quantum est in se, adhuc habet motum ad diversa, sed ab extrinseco determinatur ad unum, scilicet ex voluntate. Opinans autem habet cogitationem sine assensu perfecto; sed habet aliquid assensus, in quantum adhæret uni magis quam alii. Dubitans autem nihil habet de assensu, sed habet cogitationem. Nesciens autem neque assensum, neque cogitationem habet.

Ad primum ergo dicendum, quod quia sensus non habet se ad multa, sed determinate unum accipit, quia non confert; ideo determinatio potentiae, etiam superioris, a sensu denominatur, sed differenter: quia determinatio cogitationis ad aliquid, dicitur assensus, quia aliquid non præcedit; determinatio autem voluntatis ad unum, dicitur consensus, quia cogitationem præsupponit, cum qua simul sentit, dum in illud tendit quod ratio bonum esse iudicat. Et ideo consentire dicitur voluntatis, sed assentire, intellectus.

Ad secundum dicendum, quod per hoc quod dicit Damascenus, quod fides est non inquisitivus assensus, excluditur inquisitio rationis intellectum terminantis, non inquisitio voluntatem inclinans; & ex hoc ipso quod intellectus terminatus non est, remanet motus (4) intellectui, in quantum naturaliter tendit in sui determinationem. Unde fides consistit media inter duas cogitationes: quarum una voluntatem inclinatur ad credendum, & hæc præcedit fidem; alia vero tendit ad intellectum eorum quæ jam credit, & hæc est simul cum assensu fidei; unde dicitur Isaiæ VII. 9. Si non credideritis, (5) non intelligetis.

Ad tertium dicendum, quod illa potentia quæ Philosophis dicitur cogitativa, est in confinio sensitivæ, & intellectivæ partis, ubi pars sensitiva intellectivam attingit. Habet enim aliquid à parte sensitiva, scilicet quod consideret formas particulares; & habet aliquid ab intellectiva, scilicet quod conferat; unde & in solis hominibus est. Et quia pars sensitiva notior est quam intellectiva, ideo sicut determinatio intellectivæ partis a sensu denominatur, ut dictum est, ita (6) collatio omnis intellectus à cogitatione nominatur. Ad quartum dicendum, quod jam patet ex dictis quod illa assignatio soli credenti convenit.

SO

SOLUTIO II.

Ad secundam questionem dicendum, quod sicut ex prædictis patet, actus credentis ex tribus dependet, scilicet ex intellectu, qui terminatur ad unum; ex voluntate, quæ determinat intellectum per suum imperium; & ex ratione, quæ inclinatur voluntatem; & secundum hoc tres actus assignantur fidei. Ex hoc enim quod intellectus terminatur ad unum, actus fidei est credere Deum: quia objectum fidei est Deus secundum quod in se consideratur, vel aliquid circa ipsum, vel ab ipso. Ex hoc vero quod intellectus determinatur à voluntate, secundum hoc actus fidei est credere in Deum, id est amando in eum tendere: est enim voluntatis amare. Secundum autem quod ratio voluntatem inclinatur ad actus fidei, est credere Deo: ratio enim qua voluntas inclinatur ad assentiendum his quæ non videt, est quia Deus ea dicit; sicut homo in his quæ non videt, credit testimonio alicujus boni viri qui videt ea quæ ipse non videt.

Ad primum ergo dicendum, quod per omnia prædicta non nominatur nisi unus completus actus fidei; sed ex diversis quæ in fide inveniuntur, diversimode nominatur: illo enim actu quo credit in Deum, credit Deo, & credit Deum.

Ad secundum dicendum, quod quavis Deum esse, simpliciter possit demonstrari; tamen Deum esse trinum, & unum, & alia huiusmodi, quæ fides in Deo credit, non possunt demonstrari; secundum quæ est actus fidei credere Deum.

Ad tertium dicendum, quod fidelis credit homini, non in quantum homo, sed in quantum Deus in eo loquitur, quod ex certis experimentis colligere potest; infidelis autem non credit Deo in homine loquenti.

Ad quartum dicendum, quod amare simpliciter est actus charitatis; sed amando credere est actus fidei per charitatem motæ ad actum suum.

Ad quintum dicendum, quod illa quatuor pertinent ad fidem secundum ordinem ad voluntatem, ut dictum est; voluntas autem est finis: & ideo ista quatuor distinguuntur secundum ea quæ exiguntur ad consecutionem finis. Præexigitur enim primo affectio ad finem; & ad hoc pertinet credendo amare. Ex amore autem, & desiderio finis aliquis in finem incipit moveri; & ad hoc pertinet credendo in eum ire. Motus autem ad finem perducit ad hoc quod aliquis fini conjungatur; & ad hoc pertinet credendo ei adherere. Ex conjunctione autem ad finem aliquis in participationem perfectionum finis perducitur; & ad hoc pertinet (7) credendo membris ejus incorporari.

SOLUTIO III.

Ad tertiam questionem dicendum, quod certitudo nihil aliud est quam determinatio intellectus ad unum. Tanto autem major est certitudo, quanto est fortius quod determinationem causat. Determinatur autem intellectus ad unum tripliciter, ut dictum est. In intellectu enim principiorum causatur determinatio ex hoc quod aliquid per lumen intellectus sufficienter inspicit per ipsum potest. In scientia vero conclusionum causatur determinatio ex hoc quod conclusio secundum actum rationis in principia per se visa resolvitur: in fide vero ex hoc quod voluntas intellectui imperat. Sed quia voluntas hoc

modo non determinat intellectum, ut faciat inspicere quæ creduntur, sicut inspicuntur principia per se nota, vel quæ in ipsa resolvuntur; sed hoc modo ut intellectus firmiter adhaereat: ideo certitudo quæ est in scientia, & intellectu, est ex ipsa evidentiā eorum quæ certa esse dicuntur; certitudo autem fidei est ex firma adhesionē ad id quod creditur. In his ergo quæ per fidem credimus, ratio voluntatem inclinans, ut dictum est, est ipsa veritas, prima, sive Deus, cui creditur, quæ habet majorem firmitatem quam lumen intellectus humani, in quo conspiciuntur principia, vel ratio humana, secundum quam conclusiones in principia resolvuntur: & ideo fides habet majorem certitudinem quantum ad firmitatem adhesionis, quam sit certitudo scientiæ, vel intellectus; quamvis in scientia, & intellectu sit major evidentiā eorum quibus assentitur.

Ad primum ergo dicendum, quod certitudo fidei dicitur media inter certitudinem scientiæ, & opinionis non intensive per modum quantitatis continuæ, sed extensive per modum numeri. Certitudo enim scientiæ consistit in duobus, scilicet in evidentiā, & firmitate adhesionis. Certitudo autem fidei consistit in uno tantum, scilicet in firmitate adhesionis. Certitudo vero opinionis in neutro. Quamvis certitudo fidei, de qua loquimur, quantum ad illud unum sit vehementior quam certitudo scientiæ quantum ad illa duo. Vel dicendum, quod loquitur de fide quæ est opinio firmata rationibus, non autem de fide infusa.

Ad secundum dicendum, quod credenti accidit aliquis motus dubitationis ex hoc quod intellectus ejus non est secundum se terminatus in sui intelligibilis visione, sicut est in scientia, & intellectu, sed solum ex imperio voluntatis: & ideo sciens quantum ad id non recedit à dubietate magis quam credens; sed credens secundum firmitatem adhesionis magis recedit quam sciens, secundum illa duo.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa ex insufficienti procedit, ut dictum est.

ARTICULUS III.

Utrum fides sit in voluntate sicut in subjecto.

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur quod fides sit in voluntate sicut in subjecto. Quia secundum Hugonem de Sanct. Viç. (Lib. I. de sacramentis part. x. cap. III. in princ.) fides habet in cogitatione materiam, sed in affectu substantiam. Sed illud est subjectum accidentis ubi est sua essentia, quæ substantia dicitur. Ergo fides est in affectu sicut in subjecto.

2. Præterea. Sicut certitudo scientiæ est ex intellectu, ita certitudo fidei est ex voluntate: quia credere non potest homo, nisi velit, ut dicit Augustinus, super Joan. tract. xxvi. Sed subjectum scientiæ est intellectus. Ergo eadem ratione subjectum fidei est voluntas.

3. Præterea. Meritum (8) in voluntate consistit. Sed actus fidei est meritorius. Ergo est actus voluntatis.

4. Præterea. Opposita sunt circa idem. Sed infidelitas est in voluntate: quia secundum quod est in intellectu, habet ignorantiam, quæ non est peccatum, sed excusat. Ergo fides est in voluntate.

Sed contra. Objectum habitus concordat objecto

(7) Al. credendum. (8) Al. in veritate.

potentia, quæ est ejus subjectum. Sed objectum fidei est verum, quod est objectum intellectus; non autem bonum, quod est objectum voluntatis. Ergo subjectum fidei non est voluntas, sed intellectus.

Præterea. Ad eandem vim pertinet fides, & id quod fidei succedit in gloria. Sed id quod fidei succedit, scilicet visio, pertinet ad intellectum. Ergo & fides.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod pertineat ad intellectum practicum. Sicut enim dicit Philosophus in III. de Anima, text. XLVIII. intellectus speculativus nihil dicit de fugiendo, (1) vel imitabili. Sed per fidem instrumur quid facere, vel quid vitare debeamus. Ergo fides est in intellectu practico.

2. Præterea. Intellectus speculativus proportionatè respondet imaginationi, sicut intellectus practicus æstimationi, quæ est in parte sensitiva. Sed imaginatio non facit confidentiam, & terrorem, ut dicitur in II. de Anima, text. CLIV. immo per eam nos habemus ad terribilia, ac si essemus in pictura considerantes. Ergo nec intellectus speculativus. Sed fides est principium spei, & facit tremorem: quia demones credunt, & contremiscunt, ut dicitur Jacob I. Ergo fides non est in intellectu speculativo.

3. Præterea. Intellectus speculativus non permittit voluntati, sed practicus. Fides autem consistit in intellectu, & voluntate, ut dictum est. Ergo subjectum ejus non est intellectus speculativus, sed practicus.

Sed contra. Intellectus practicus est contingendum operabilem à nobis. Sed fides est æternorum. Ergo fides non est in intellectu practico.

Præterea. Cognitio practica est causa cognitorum. Sed fides non est causa rerum quæ creduntur. Ergo non est in intellectu practico.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Uterius. Videtur quod sit virtus intellectualis. Virtus enim intellectualis est quæ habet pro subjecto intellectum. Sed fidei subjectum est intellectus. Ergo est virtus intellectualis.

2. Præterea. Articuli fidei, quorum est fides, sunt sicut principia in aliis scientiis, ex quibus procedit Theologia. Sed intellectus principiorum est virtus intellectualis, ut patet per Philosophum in VI. Ethic. cap. III. Ergo & fides articulo est virtus intellectualis.

3. Præterea. Virtus intellectualis, ut dicit Philosophus in VI. Ethicor. ibid. est per quam non dicitur nisi verum. Sed fidei falsum subesse non potest. Ergo fides est virtus intellectualis.

Sed contra est quod Philosophus dicit in VI. Ethic. ibid. quod suspicio non est virtus intellectualis, sicut nec opinio: & eadem ratione nec fides, quæ est ex eorum genere.

Præterea. Virtus est ultimum in re de potentia, ut dicitur in I. de cælo, & mun. text. cxvi. Sed fides non ponit intellectum in ultimum sui, quia per ipsam intellectus non terminatur in aliqua visione. Ergo fides non est virtus intellectualis.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem,

(1) Nicolai de immutabili: ad marginem vero, vel potius de fugiendo, & prosequendo, juxta græcum.

(2) Al. & est. Forte & ideo est.

quod voluntas importat actum intellectus, sicut & actum irascibilis, & concupiscibilis. Ad hoc autem quod actus irascibilis, & concupiscibilis sit perfectus, oportet quod non solum sit aliquis habitus in voluntate, vel ratione imperante, sed etiam quod sit aliquis habitus in irascibili, & concupiscibili exequente, ut faciliter actum exequatur: unde & oportet aliquem habitum esse in intellectu ad hoc quod voluntati faciliter obediat in his quæ sunt supra rationem; & hoc est habitus fidei: & ideo subjectum fidei est intellectus.

Ad primum ergo dicendum, quod substantia non sumitur ibi pro essentia, sed pro forma. Fidei autem forma quodammodo est charitas, ut infra patebit, quæ in voluntate est.

Ad secundum dicendum, quod scientia, & intellectus habent certitudinem per id quod ad cognitionem pertinet, scilicet evidentiam ejus cui assentitur; fides autem habet certitudinem ab eo quod est extra genus cognitionis, in genere affectionis existens: & ideo scientia, & intellectus est sicut in subjecto in eo à quo habet certitudinem, non autem fides.

Ad tertium dicendum, quod meritum consistit in voluntate sicut in causa, in quantum ipsa semper importat actum meritorium; non autem semper in ipsa est sicut in subjecto: quia actus meritorius quandoque elicitur ab aliis potentiis.

Ad quartum dicendum, quod infidelitas est etiam in intellectu sicut in subjecto; in voluntate autem sicut in imperante infidelitatis actum, (2) ut est actus infidelitatis demeritorius.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod intellectus speculativus, & practicus in hoc differunt quod intellectus speculativus considerat verum absolute, practicus autem considerat verum in ordine ad opus. Contingit autem quandoque quod verum ipsum quod in se considerabatur, non potest considerari ut regula operis, sicut accidit in mathematicis, & in his quæ à motu separata sunt: unde hujusmodi veri consideratio est tantum in intellectu speculativo. Quandoque autem verum quod in se consideratur, potest ut regula operis considerari; & tunc intellectus speculativus fit practicus per extensionem ad opus. Hoc autem contingit dupliciter. Quia aliquando illud verum quod utroque modo potest considerari, non habet magnam utilitatem, nisi in quantum ordinatur ad opus: quia cum sit contingens, non habet fixam veritatem, sicut est consideratio de operibus virtutum: & tunc talis consideratio, quamvis possit esse & speculativi, & practici intellectus, tamen principaliter est practici intellectus. Aliquando vero illius veri consideratio habet in se dignitatem quamdam, etiam si numquam ad opus ordinetur, sicut accidit in consideratione divinorum, quorum cognitio dirigit in opere; & tamen visio Dei est ultimus finis operis: & tunc illa consideratio principaliter est in intellectu speculativo, & secundario in practico. Cum ergo fidei objectum proprium sit veritas prima, quæ, in quantum est finis operis, regulat in opere; fides principaliter erit in intellectu speculativo, & secundario in practico: quia intellectus speculativus, & practicus non sunt diversæ potentia, sed differunt fine, ut dicitur in II. Metaphys.

phys. & III. de Anima, in quantum practicus ordinatur ad opus, speculativus autem ad veritatis inspectionem tantum.

Ad primum ergo dicendum, quod fides inclinatur ad operandum, & fugiendum, in quantum illud verum quod in se considerari potest, accipitur ut regula operis.

Ad secundum dicendum, quod in quantum verum quod fides considerat accipitur ut conveniens, vel contrarium, secundum hoc fides inducit vel tremorem, vel spem, vel aliquid hujusmodi.

Ad tertium dicendum, quod conjunctio intellectus ad voluntatem non facit intellectum practicum, sed ordinatio ejus ad opus: quia voluntas communis est & speculativo, & practico: voluntas enim est finis; sed finis invenitur in speculativo, & practico intellectu.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod cum virtus ponat potentiam in ultimo quantum ad actum, non sufficit ad rationem virtutis quod potentia per actum ponatur in ultimo quantum ad objectum; sed oportet quod ponatur in ultimo quantum ad modum agendi, ut scilicet actus sit bonus non solum ex eo quod bonum est quod fit, sed eo quod bene fit, sicut patet in virtutibus moralibus. Bonum autem intellectus est verum, quod est finis, & perfectio ejus. Unde non sufficit ad rationem virtutis intellectualis quod per eam cognoscatur verum, sed oportet quod actus quo verum consideratur, sit perfectus etiam ex modo, ut bene quis intelligat. Bene autem operari intellectum, non contingit ex hoc quod ex bona voluntate ejus operatio procedit, ut dictum est, sed efficacia intellectus ad objectum proprium conspiciendum vel in se, vel per resolutionem ad id quod in se conspicitur. Fides autem per actum suum ponit intellectum in ultimo quantum ad objectum, in quantum facit assentire primæ veritati; non autem quantum ad modum proprium ipsius intellectus: quia intellectus noster non est per fidem tantæ efficacitæ ut id quod credit, inspicere per se possit, vel ad ea quæ inspicit, reducere: & ideo fides non est virtus intellectualis.

Ad primum ergo dicendum, quod non omnis habitus qui habet pro subjecto intellectum, potest dici virtus intellectualis; nisi perficiat intellectum, & quantum ad objectum, & quantum ad modum actus.

Ad secundum dicendum, quod ad principia aliarum scientiarum videnda sufficit lumen intellectus agentis: & ideo habitus illorum principiorum est virtus: sed ad visionem articulo neque lumen intellectus agentis sufficit, neque lumen fidei; & ideo non est virtus intellectualis.

Ad tertium dicendum, quod hoc quod fides non errat, sed semper verum dicit, non est ex perfecto modo intelligendi, sed magis ex alio, quod est extra intellectum, scilicet ex infallibili ratione, quæ dirigit voluntatem.

ARTICULUS IV.

Utrum fides sit virtus, & utrum sit habitus.

2. 2. quæst. LV. art. 5. & de verit. quæst. XIV. art. 3.

1. Ad quartum sic proceditur. Videtur quod fides nullo modo sit virtus. Nulla enim in III. Sent. Tom. III.

virtus præter intellectualem habet verum pro objecto, nec est habitus cognitivus, sed operativus. Sed fides est habitus cognitivus, & habet verum pro objecto. Ergo cum non sit virtus intellectualis, videtur quod nullo modo possit dici virtus.

2. Præterea. Credere videtur univoce dici, secundum quod credimus articulos, & secundum quod dicimur aliis credere. Sed fides aliorum non est virtus. Ergo nec fides articulo.

3. Præterea. Omne quod est contra rationem, est vituperabile: quia malum hominis est contra rationem esse, ut dicit Dionysius IV. cap. de divin. Nomin. Sed fides cum faciat abnegare rationem, videtur contra rationem esse. Ergo credere est vituperabile: ergo fides non est virtus.

4. Præterea. Sicut per fidem cognoscimus ea quæ sunt supra rationem, ita & per prophetiam. Sed prophetia non dicitur virtus. Ergo nec fides.

5. Præterea. In Deo dicuntur esse virtutes exemplares. Sed fides non habet exemplar in Deo. Ergo fides non est virtus.

Sed contra. Nihil justificat nisi virtus. Sed fides justificat: Rom. v. 1. *Justificati ergo ex fide.* Ergo fides est virtus.

Præterea. Vita spiritualis est per virtutem. Est autem vita spiritualis per fidem, ut dicitur Rom. I. & Habac. II. Ergo fides est virtus.

Præterea. Per virtutes efficiuntur filii Dei. Hoc autem fit per fidem. Joan. I. 12. *Dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus.* Ergo fides est virtus.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod fides non sit una virtus. Quidam enim articuli fidei sunt de æternis, ut qui pertinent ad Trinitatem personarum; quidam vero de temporalibus, sicut qui pertinent ad incarnationem Christi. Sed scientia, & sapientia sunt diversa dona per hoc quod sunt de temporalibus, & æternis. Ergo fides non est una virtus.

2. Præterea. Spes, & timor differunt per hoc quod spes est de bonis futuris, timor vero de malis. Sed fides est de utrisque, quia est de suppliciis, & premiis. Ergo fides non est una virtus.

3. Præterea. Ad fidem pertinent multa quæ sunt moralis Philosophiæ, sicut fornicationem esse mortale peccatum; & quæ sunt naturalis, sicut mundum non esse æternum; & quæ sunt Philosophiæ primæ, sicut Deum habere curam de actibus humanis. Ergo videtur quod fides non sit unus habitus.

Sed contra. Ephes. IV. 5. *Una fides.*

Præterea. Sicut prudentia dirigit intentionem in politicis, ita fides in gratiis, ut dicit Augustinus, sup. Psalm. XXXI. Sed prudentia est una, quamvis in diversis intentionem dirigat. Ergo & fides.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod, sicut supra dictum est, cum virtus sit reddere opus bonum, operatio potest dici bona vel formaliter, in quantum procedit ex potentia quæ movetur in bonum secundum rationem boni, vel materialiter, secundum quod est congrua, & connaturalis potentia. Et utroque modo actus fidei est bonus; quia & congruit intellectui in quantum est verorum; & iterum procedit à voluntate imperante, quæ movetur in bonum quasi in objectum. Ex parte autem intellectus, quamvis habeat bonitatem ratione objec-